

Dominika Sowa

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
Studenckie Koło Naukowe Menedżerów „TOP MANAGER”

Istota i przedmiot leasingu¹ **The nature and object of lease**

Streszczenie: Transakcje leasingowe są obecnie atrakcyjną formą pozyskiwania kapitału potrzebnego do rozwoju przedsiębiorstw bądź inwestowania w nowe technologie. Leasing jest stosunkowo łatwym sposobem na pozyskanie kapitału, szczególnie w sektorze małych i średnich przedsiębiorstwa, a w Polsce jest to coraz bardziej popularna forma finansowania inwestycji.

Słowa kluczowe: leasing, transakcje leasingowe, umowa leasingowa

Abstract: Leases are currently attractive form of raising capital to develop businesses or invest in new technologies. Leasing is a relatively easy way to raise capital, particularly in the sector of small and medium-sized companies. It is an increasingly popular form of investment financing in Poland.

Keywords: leasing, leasing transactions, agreement leasing

Wstęp

Popularność leasingu wynika z faktu, iż jest on bardzo dobrą metodą pozyskania zasobów w firmie, nie tylko przez przedsiębiorstwa działające na rynku od wielu lat, ale również przez firmy młode, dopiero zaczynające stawiać pierwsze kroki. Jest on zjawiskiem coraz częściej spotykanym w Polsce, z którego korzystają przedsiębiorcy.

Leasing występuje najczęściej w sytuacji, gdy przedsiębiorca planuje poważny zakup drogiego sprzętu, lecz nie chce zaciągać kredytu bankowego. Jest alternatywnym sposobem pozyskania środków finansowych w porównaniu do kredytu bankowego, ponieważ nie wymaga on wykazywania dochodów z prowadzonej działalności.

Współczesne pojęcie leasingu

Leasing jest stosunkowo nową formą obrotu towarami oraz nowym sposobem finansowania inwestycji, ponieważ największy światowy rozkwit osiągnął dopiero w XX wieku. Transakcja leasingowa nie była nazwana i precyzyjnie zdefiniowana aż do 2000 roku. Umowy zawierane były w formie umów cywilnoprawnych, z elementami umów najmu bądź dzierżawy wraz ze składnikami transakcji kupna-

¹ Artykuł opracowany pod opieką naukową mgr Bartłomieja Suchodolskiego.

sprzedaży na raty. Umowa leasingu stała się umową nazwaną, co w konsekwencji spowodowało także wprowadzenie regulacji podatkowych².

Leasing na przestrzeni ostatnich lat był definiowany w różny sposób. Termin leasing oznacza dzierżawienie lub najmowanie. Ważnym aspektem tego terminu jest funkcja kredytowa, jaką pełni leasing. Jednak nie jest on typową formą kredytowania ze względu na własne, charakterystyczne cechy różniące go od kredytu bankowego³.

Istotą leasingu jest fakt, że jako szczególny sposób finansowania działalności gospodarczej, pozwala przedsiębiorcy na korzystanie z rzeczowych składników majątku, bez konieczności ich zakupu. Jest on więc sposobem na nabycie środka trwałego niezbędnego do rozwoju przedsiębiorstwa, jeśli aktualnie nie dysponuje ono wolnymi środkami bądź nie ma wystarczających zasobów finansowych⁴.

Umowa leasingu określa bardzo dokładnie jego przedmiot. „Może nim być każda rzecz służąca działalności gospodarczej, o ile ma charakter środka trwałego. Najczęściej są to środki trwałe o wartości powyżej 3500 zł, które podlegają amortyzacji”⁵.

Przedmiotem leasingu najczęściej są:

- środki transportowe: samochody ciężarowe, osobowe, dostawcze,
- sprzęt biurowy,
- statki, samoloty,
- maszyny i urządzenia: sprzęt budowlany, dźwigi.

Nie wszystkie jednak dobra mogą być przedmiotem umowy leasingowej. Jasno i równie precyzyjnie określa to Kodeks cywilny. „Zgodnie z art. 45 k.c. przedmiotem leasingu nie mogą być:

- prawa majątkowe (np. papiery wartościowe, udziały sp. z o.o., majątkowe prawa autorskie itd.);
- dobra niematerialne (np. opracowania naukowe, czy wynalazki);
- części składowe rzeczy, złoża minerałów oraz różnego rodzaju energie”⁶.

Głównymi i najistotniejszymi podmiotami są: leasingodawca i leasingobiorca. Prócz nich występują jeszcze inne podmioty dodatkowe bądź pośredniczące w transakcji.

1. *Leasingodawca* – firma zajmująca się świadczeniem usług leasingowych. Jest to posiadacz majątku, oddawanego do użytkowania innej osobie, na z góry określony czas oraz na ściśle określonych warunkach. Takim posiadaczem może być producent samochodów, maszyn budowlanych lub innych przedmiotów oddawanych w leasing. Leasingodawcę często nazywa się zamiennie „finansującym” ze względu na to, iż może nim być każdy podmiot gospodarczy o stabilnej sytuacji na rynku, mający możliwości kapitałowe i techniczne potrzebne do świadczenia

² J. Grzywacz, M. Burżacka-Majcher, *Leasing w przedsiębiorstwie*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, 2007, s. 23.

³ Tamże, s.15.

⁴ J. Grzywacz, *Podstawy bankowości*, Difin, Warszawa 2002, s.178.

⁵ A. Bukowska-Piestrzyńska, *Leasing. Istota, uwarunkowania, funkcjonowanie*, Łódź 2003, s.143.

⁶ Tamże, s.143-144.

usług leasingowych. Działalność leasingową prowadzą również banki i przedsiębiorstwa, których wyroby mogą być przedmiotem umowy leasingu⁷.

Wymienić zatem warto podmioty, które mogą być leasingodawcą⁸:

- producent określonego dobra – występuje w leasingu bezpośrednim, a zasadniczym zamiarem takiego podmiotu jest zwiększenie sprzedaży własnych dóbr;
- wyspecjalizowana firma leasingowa – występuje w leasingu pośrednim w roli pośrednika między leasingodawcą (kredytodawcą) a leasingobiorcą, który szuka dostępu do dóbr inwestycyjnych;
- agenda banku – występuje w leasingu pośrednim dzięki czemu bank ma możliwość zwiększenia swej działalności zarobkowej.

2. *Leasingobiorca* – inaczej korzystający bądź finansowany, osoba która zawarła umowę leasingu, na mocy której wynajmuje od leasingodawcy środki trwałe w zamian za opłaty leasingowe wnoszone na jego rachunek. Jest on korzystającym bez prawa własności do leasingowanego składnika majątku. Może nim być każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, a także osoba indywidualna⁹. Przeważająca większość leasingobiorców to spółki prawa handlowego, spółki cywilne oraz przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji, którzy prowadzą pełną księgowość.

Główne rodzaje leasingu

W praktyce gospodarczej wyróżnia się najczęściej leasing finansowy, zwany kapitałowym, właściwym, inwestycyjnym lub amortyzacyjnym oraz leasing operacyjny, zwany bieżącym lub eksploatacyjnym¹⁰.

Leasing finansowy – charakterystyczną cechą tego rodzaju leasingu jest długoterminowy charakter umowy, zbliżony do czasu ekonomicznej używalności dobra inwestycyjnego oddanego leasingobiorcy w leasing, z jednoczesnym zagwarantowaniem prawa zakupu tego przedmiotu po zakończeniu okresu trwania umowy. Warunkiem koniecznym jest spłata przez korzystającego rat określonych w umowie leasingu. Taka sytuacja powoduje, iż leasingodawca nie może odstąpić od umowy.

Wartym podkreślenia jest fakt, że ryzyko i korzyści płynące z posiadania przedmiotu leasingu przeniesione zostają na korzystającego. Na wysokość rat leasingowych składają się takie elementy jak:

- cena kredytu,
- spłata wartości dobra będącego przedmiotem umowy (część kapitałowa),
- dodatkowe elementy czyli koszty manipulacyjne, administracyjne i inne.

Ryzyko leasingobiorcy wiąże się z ponoszonymi kosztami na utrzymanie przedmiotu leasingu w stanie użyteczności. Koszty te związane są z remontami, serwisami, naprawą przedmiotu leasingu. Leasingobiorca jest także zobowiązany do obowiązkowej zapłaty ubezpieczenia we własnym imieniu lecz na rachunek leasingodawcy. Ten z kolei ma obowiązek przekazania leasingobiorcy praw z tytułu

⁷ J. Grzywacz, M. Burżacka-Majcher, *Leasing w przedsiębiorstwie*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, 2007, s. 17.

⁸ A. Bukowska-Piestrzyńska, *Leasing. Istota, uwarunkowania, funkcjonowanie*, Łódź 2003, s. 145-146.

⁹ J. Grzywacz, M. Burżacka-Majcher, *op. cyt.*, s. 17.

¹⁰ Tamże, s. 27.

gwarancji i rękojmi względem dostawcy danego dobra będącego przedmiotem transakcji¹¹.

Najistotniejszą cechą leasingu operacyjnego jest zaliczenie przedmiotu umowy do majątku leasingodawcy, który dokonuje odpisów amortyzacyjnych. Dla leasingobiorcy kosztem uzyskania przychodu, a dla leasingodawcy przychodem, są raty leasingowe w pełnej wysokości. Leasingodawca zobowiązany jest do różnych form dodatkowych świadczeń na rzecz leasingobiorcy w ustalonym okresie eksploatacji przedmiotu, ramach ustalonej kwoty, bez opcji nabycia przedmiotu umowy leasingu. Okres umowy leasingu operacyjnego jest dość krótszy od ekonomicznego okresu użyteczności przedmiotu. Leasingodawca sprawuje kontrolę nad prawidłowym użytkowaniem przedmiotu umowy, a także ponosi koszty napraw i utrzymania¹². Jeżeli umowa leasingu spełnia choć jeden z poniższych warunków, można zaliczyć ją do leasingu operacyjnego¹³:

- umowa została zawarta na czas nieokreślony,
- umowa została zawarta na czas określony ale nie zawiera prawa nabycia dóbr lub praw majątkowych przez leasingobiorcę albo prawo to zawiera z możliwością jego wypowiedzenia,
- umowa została zawarta na czas oznaczony i zawiera prawo nabycia przedmiotu leasingu lub praw majątkowych przez leasingobiorcę ale bez sposobności jej wypowiedzenia,
- podstawowy okres umowy przedmiotów (z wyjątkiem gruntów) wynosi 40% okresu amortyzacji a suma opłat jest niższa od wartości netto tego przedmiotu i prawa.

W leasingu operacyjnym istotnym jest, iż dobro inwestycyjne, będące przedmiotem umowy może być użytkowane przez wielu kolejnych leasingobiorców.

Procedury i zasady zawierania umów leasingowych

Głównym dokumentem podczas zawierania transakcji leasingowej jest umowa leasingu. Określa ona zasady przebiegu całej transakcji oraz prawa, a także obowiązki stron. Zgodnie z art. 709 „przez umowę leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego¹⁴.

Umowa leasingowa zgodnie z art. 709 Kodeksu cywilnego powinna spełniać następujące warunki¹⁵:

¹¹ A. Bukowska-Piestrzyńska, *Leasing. Istota, uwarunkowania, funkcjonowanie*, Wydawnictwo wyższej szkoły finansów i informatyki, Łódź 2003, s. 66-67.

¹² J. Grzywacz, M. Burzacka-Majcher, *Leasing w przedsiębiorstwie*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, 2007, s. 31.

¹³ A. Bukowska-Piestrzyńska, *Leasing. Istota, uwarunkowania, funkcjonowanie*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Finansów i Informatyki, Łódź 2003, s. 67.

¹⁴ Ustawa z dnia 26 lipca 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. z 2000 r. Nr 74, poz. 857)

¹⁵ A. Bukowska-Piestrzyńska, *Leasing. Istota, uwarunkowania, funkcjonowanie*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Finansów i Informatyki, Łódź 2003, s. 38-39.

- powinna być zawarta na piśmie, w innym przypadku jest nieważna,
- powinna zawierać określony czas trwania transakcji leasingowej,
- powinna określać rodzaj przedmiotu leasingu (może nim być ruchomość bądź nieruchomość),
- powinna zawierać obowiązki leasingodawcy i leasingobiorcy,
- może zawierać dodatkowe zapisy.

Zakończenie

Leasing dotyczy szerokiego zakresu przedmiotowych ofert, począwszy od sprzętu biurowego, skończywszy na nieruchomościach. Największy sektor leasingowanych przedmiotów to sektor motoryzacyjny. Leasing pozwala na nabycie praw do użytkowania danego sprzętu w zamian za określone raty leasingowe, bez konieczności jego zakupu oraz do obniżenia zobowiązań podatkowych poprzez to, że opłaty leasingowe stanowią koszt uzyskania przychodu.

Bibliografia

- Grzywacz J., Burżacka-Majcher M., *Leasing w przedsiębiorstwie*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie 2007.
- Grzywacz J., *Podstawy bankowości*, Difin, Warszawa 2002.
- Bukowska-Piestrzyńska A., *Leasing. Istota, uwarunkowania, funkcjonowanie*, Łódź 2003.
- Ustawa z dnia 26 lipca 2000 r. o zmianie ustawy- Kodeks cywilny (Dz.U. z 2000 r. Nr 74, poz. 857).